

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 2. veebruar 2023
(OR. en)

5809/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0017(NLE)

TRANS 29
RELEX 103

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	1. veebruar 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 46 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepinguga loodud ühiskomitees seoses ühiskomitee töökorruga ja lepingu jätkamisega

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 46 final.

Lisatud: COM(2023) 46 final

Brüssel, 1.2.2023
COM(2023) 46 final

2023/0017 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepinguga loodud ühiskomitees seoses ühiskomitee töökorruga ja lepingu jätkamisega

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolev ettepanek käsitleb otsust, millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepinguga,¹ mis allkirjastati 29. juunil 2022 Lyonis (edaspidi „leping“), loodud ühiskomitees võetav seisukoht seoses

- ühiskomitee töökorra vastuvõtmisega vastavalt lepingu artikli 7 lõikele 6;
- lepingu jätkamisega vastavalt selle artikli 7 lõikele 2.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Lepingu kokkuvõte

Lepingu eesmärk on hõlbustada ajutiselt autokaubavedu Ukraina ja Euroopa Liidu vahel ning läbi nende territooriumi, andes täiendavad õigused Ukraina ja ELi vahelisteks transiit- ja kaubavedudeks tulenevalt Venemaa ebaseaduslikust agressioonist Ukraina vastu ja selle tekitatud märkimisväärsetest häiretest kõikide Ukraina transpordiliikide jaoks. Samuti sisaldab see meetmeid juhidokumentide tunnustamise hõlbustamiseks. Praegu kohaldatakse lepingut kuni 30. juunini 2023.

Lepingu kohaldamise ja rakendamise jälgimiseks ja kontrollimiseks loodi ühiskomitee. Ühiskomitee teeb otsused eelkõige oma töökorra vastuvõtmise ja lepingu jätkamise kohta. Lepingu jätkamise kohta teeb ühiskomitee otsuse hiljemalt kolm kuud enne lepingu kehtivusaja lõppu, st hiljemalt 31. märtsil 2023. Lepingu artikli 7 lõike 5 kohaselt võtab ühiskomitee oma otsused vastu konsensuse alusel.

2.2. Lepingu täitmise kontrollimine

Lepingu artikli 7 lõikega 1 kehtestati kohustus kontrollida lepingu täitmist, eelkõige vaadates korrapäraselt üle lepingu toimimise, pidades silmas selle eesmarke. Sellega seoses on Ukraina ametiasutused esitanud komisjonile andmed lepingu rakendamise kohta. Need andmed hõlmavad eelkõige 2022. aasta kolmandat kvartalit, st lepingu kohaldamise esimest kolme kuud, ning näitavad järgmist.

- **Leping on aidanud edukalt kaasa Ukraina põllumajandustoodete ekspordi võimaldamisele solidaarsuskoridoride kaudu.** Kuni 1. augustini 2022 olid solidaarsuskoridorid ainsad Ukraina jaoks ligipääsetavad kaubanduskoridorid oma põllumajandustoodete ekspordiks. Lepingu esimesel kohaldamiskuul (juuli 2022) võimaldas see ekspordida peaaegu pool miljonit tonni Ukraina põllumajandustooteid, mis on märkimisväärne kasv võrreldes 2022. aasta juunis eksporditud 320 000 tonniga.
- Alates 1. augustist 2022 on Musta mere teraviljaalgatus hõlbustanud ka Ukraina teravilja, õliseemnete ja nendega seotud toodete ekspordit kolmest Ukraina Musta mere sadamast. **Leping on täiendanud Musta mere kaudu toimuvat ekspordit ning seega aidanud kaasa ülemaailmsele toiduga kindlustatusele ja Ukraina majandusele.** Põllumajandustoodete ekspordit maanteed mööda on isegi pärast Musta mere teraviljaalgatuse algust jätkuvalt suurenenud, jõudes 2022. aasta oktoobris 640 000 tonnini.

¹ ELT L 179, 6.7.2022, lk 4.

- **Leping on võimaldanud eksportida muid Ukraina kaupu, mis Musta mere teraviljaalgatuse alla ei kuulu.** Viimane hõlmab ainult teravilja, õliseemneid ja nendega seotud tooteid. Leping on aga võimaldanud eksportida muid põllumajandustooteid, nagu linnuliha ja puuviljad. 2022. aasta juulis, augustis ja septembris moodustasid Musta mere teraviljaalgatuse kohaldamisalasse mittekuuluvad põllumajandustooted peaaegu poole kogu põllumajandustoodete ekspordist maanteid mööda.
- Leping on hõlbustanud ka mittepõllumajanduslike kaupade, eelkõige tööstustoodete eksporti, mida ei saa Musta mere teraviljaalgatuse raames eksportida. 2022. aasta juunis, juulis ja augustis tõi maanteede kaudu toimunud mittepõllumajanduslike kaupade eksport Ukraina ettevõtetele sisse rohkem kui 1,6 miljardit USA dollarit, pakkudes Ukraina majandusele hädavajalikku toetust.
- Endiselt on palju ebakindlust seoses Musta mere teraviljaalgatusega, mis on samuti piiratud kestusega (18. novembril 2022 pikendati seda veel 120 päevaks). Kontrollide käigus on teatatud ka kitsaskohtadest, mistõttu toetuvad paljud sidusrühmad pigem solidaarsuskoridoridele, sealhulgas maanteetranspordile. Selles kontekstis **pakub leping Ukraina põllumajandustootjatele ja ettevõtjatele turvavõrku ning aitab kaasa ka ülemaailmsele toiduga kindlustatusele.**
- Lepinguga on samuti lubatud Ukraina põllumajandustoodete ja muude kaupade maanteevedu läbi ELi kolmandatesse riikidesse. 2022. aasta juulis, septembris ja augustis võimaldas leping eksportida Ukraina kaupu kolmandatesse riikidesse rohkem kui 1 miljardi USA dollari väärtuses, andes Ukraina majandusele täiendavat sissetulekut.
- Samal ajal on leping aidanud Ukrainal importida vajalikke kaupu, nagu toit, humanitaarabi või energia. Näiteks koostas Rumeenia spetsiaalsed veoautode konvoid, et viia Ukrainasse hädavajalikku kütust.
- **Leping on olnud kasulik ka ELile.** Liikmesriikide eksport Ukrainasse on suurenenud 38,3 %, kui võrrelda ajavahemikku 2022. aasta aprillist juunini enne lepingu allkirjastamist (4 222 miljonit USA dollarit) ja ajavahemikku 2022. aasta juulist septembrini vahetult pärast lepingu allkirjastamist (5 849 miljonit USA dollarit). Maanteed mööda toimuv eksport EList Ukrainasse on jätkuvalt suurem kui maanteed mööda toimuv import Ukrainast ELi. Komisjon jälgib tähelepanelikult impordi mõju ELi turgudele.
- Ukraina vedajatele lepinguga antud õiguste tulemusena on Ukraina veoettevõtjate autovedude arv ELi maanteedel suurenenud ligikaudu 40 %. Täpsemalt tegid Ukraina veoettevõtjad 2021. aasta juulis, augustis ja septembris ELi teedel 106 641 maanteevedu, võrreldes 152 534 veoga 2022. aasta juulis, augustis ja septembris, mis tähendab 43 % kasvu.
- Lisaks on leping Ukraina maanteetranspordisektori ja riigiasutuste jaoks oluliselt vähendanud lubade väljastamiseks nõutavate haldusformaalsustega seotud koormust. Samuti on see andnud kõnealusele sektorile keskpika perspektiivi, mis võimaldab tegevust paremini planeerida.
- Leping on võimaldanud liikmesriikide ametiasutustele juurdepääsu juhilubade kontrollimise süsteemile, tõhustades märkimisväärselt pettuste ja võltsimise vastast võitlust. Digitaalsete juhilubade ja kutseoskuste tunnistuste kontrollivahendite rakendamise meetmed on veel pooleli.

2.3. Ühiskomitee

Lepingu artikliga 7 loodi ühiskomitee, kes jälgib ja kontrollib lepingu kohaldamist ja rakendamist ning vaatab korrapäraselt üle selle toimimise, pidades silmas lepingu eesmärke. Selle sätte kohaselt koosneb ühiskomitee lepinguosaliste esindajatest. Ühiskomitee otsused võetakse vastu konsensuse alusel ja need on lepinguosalistele siduvad.

Lepingu artikli 7 lõike 2 kohaselt kutsutakse ühiskomitee kokku hiljemalt kolm kuud enne lepingu kehtivusaja lõppu, et hinnata lepingu jätkamise vajadust, sealhulgas selle kestust, ja teha selle kohta otsus.

Vastavalt lepingu artikli 7 lõikele 6 võtab ühiskomitee vastu oma töökorra.

2.4. Ühiskomitee kavandatav akt oma töökorra kohta

Esimesel koosolekul võtab ühiskomitee lepingu artikli 7 lõigete 5 ja 6 alusel vastu otsuse ühiskomitee töökorra vastuvõtmise kohta. Töökord toetab ühiskomitee tegevust ja toimimist, et võimaldada lepingut nõuetekohaselt rakendada.

2.5. Ühiskomitee kavandatav akt lepingu jätkamise kohta

Esimesel koosolekul võtab ühiskomitee lepingu artikli 7 lõigete 2 ja 5 alusel vastu otsuse lepingu jätkamise kohta kuni 31. detsembrini 2025.

Lepingu pikendamisel on mitu põhjust.

- Esiteks on lepingu kontroll näidanud, et see on mänginud olulist rolli solidaarsuskoridoride kontekstis, pakkudes seega Ukraina põllumajandustootjatele päästerõnga ja aidates ühtlasi kaasa ülemaailmsele toiduga kindlustatusele. Kuna Ukraina Musta mere sadamad ei olnud jätkuvalt ligipääsetavad, hõlbustati lepinguga Ukraina teravilja, õliseemnete ja nendega seotud toodete eksporti maanteed mööda. Alates Musta mere teraviljaalgatuse loomisest on Ukraina teravilja eksport maanteed mööda jätkuvalt suurenenud, mis on täiendanud Musta mere kaudu toimunud eksporti.
- Teiseks on leping võimaldanud eksportida Ukraina mittepõllumajanduslikke kaupu, mis ei ole hõlmatud Musta mere teraviljaalgatusega. Seega on see aidanud Ukraina majandust üleval hoida.
- Kolmandaks on leping hõlbustanud ELi eksporti Ukrainasse ja seega toonud ELile kasu. See on võimaldanud Ukrainal importida EList vajalikke kaupu, eelkõige hädavajalikku energiat ja humanitaarabi.
- Neljandaks ei ole lepinguga kaasnenud Ukraina autoveoettevõtjate arvu järsku suurenemist ELi teedel. ELi transpordiettevõtjad on endiselt tõrksad Ukrainasse sõitma, sest enamasti ei kata ELi kindlustusseltsid Ukraina territooriumil toimuvat vedu ning ELi autojuhid ei soovi ilmselgetel põhjustel Ukrainasse minna. Seega ei tekita leping ELi transpordiettevõtjatele konkurentsiohtu ja see ei muutu tõenäoliselt ajavahemiku jooksul, milleks pikendust kavandatakse.
- Viiendaks tuleks lepingut tõlgendada ka nii, et see hõlbustab Ukraina ülesehitamist pärast Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu.

Lepingu pikendamist tuleb seetõttu mõista vastusena Euroopa Ülemkogule, kes kutsus oma 20.–21. oktoobri 2022. aasta kohtumisel Euroopa Liitu üles jätkama „kõigi

solidaarsuskoridoride tõhususe parandamist², kuna need „on võimaldanud eksportida märkimisväärses koguses Ukraina põllukultuure, põllumajandustooteid ja väetisi kõige enam abi vajavatesse riikidesse“².

Lepingu jätkamine kuni 31. detsembrini 2025 on vajalik, kuna algse lepingu sõlmimise põhjenduseks olnud tingimused kehtivad jätkuvalt ja seda tõenäoliselt veel mõnda aega. Venemaa agressioon Ukraina vastu intensiivistub ning enamik vaatlejaid ei näe ette selle agressiooni lõppemist lähitulevikus. See tähendab ka seda, et meretransport Musta mere sadamate kaudu on endiselt väga habras. ÜRO Musta mere teraviljaalgatus on toonud osalise lahenduse. Siiski on algatuse laiendamine iseenesest ebakindel ja selle kohaldamisala piirdub praegu üksnes põllumajanduslike toiduainete ja väetistega. Jätkuv sõjategevus Ukraina ida- ja lõunaosas ning sellega seotud transporditaristu hävitamine asjaomastes piirkondades jääb lähitulevikus piiravaks teguriks, mis takistab Ukraina ekspordi oma traditsioonilistele turgudele.

Lepingu pikendamine võimaldab ka jätkata ELi liikmesriikide pädevate asutuste toetamist pettuste ja võltsimise vastases võitluses.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Liidu nimel võetav seisukoht peaks olema toetada käesolevale ettepanekule lisatud ühiskomitee otsuse eelnõu vastuvõtmist.

4. ÕIGUSLIK ALUS

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on sätestatud, et „[n]õukogu võtab komisjoni [...] ettepaneku põhjal vastu otsuse, millega [...] kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku.“

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse alusel siduvad, kuid mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“.

Ühiskomitee on lepinguga, nimelt Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepinguga loodud organ.

Otsus, mille ühiskomitee peab vastu võtma, on õigusliku toimega akt. Esiteks on kavandatav akt, millega võetakse vastu ühiskomitee töökord, rahvusvahelise õiguse alusel siduv vastavalt lepingu artikli 7 lõigetele 5 ja 6; teiseks on kavandatav akt, millega pikendatakse lepingu kehtivusaega, samuti rahvusvahelise õiguse alusel siduv vastavalt lepingu artikli 7 lõigetele 2 ja 5.

Kavandatav akt ei täienda ega muuda lepingu institutsioonilist raamistikku. Seega on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

² Euroopa Ülemkogu 20.–21. oktoobri 2022. aasta kohtumise järelused, punkt 15, EUCO 31/22, 21.10.2022.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava aktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks või ülekaalukaks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

Kavandatava akti peamine eesmärk ja sisu on seotud maanteetranspordiga.

Seepärast on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikkel 91.

5. KAVANDATAVA AKTI AVALDAMINE

On asjakohane avaldada ühiskomitee otsus pärast vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepinguga loodud ühiskomitees seoses ühiskomitee töökorraga ja lepingu jätkamisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 91 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit allkirjastas Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepingu³ (edaspidi „leping“) ja seda kohaldatakse ajutiselt alates 29. juunist 2022.
- (2) Lepingu artikli 7 lõikega 1 loodi ühiskomitee, kes jälgib ja kontrollib lepingu kohaldamist ja rakendamist ning vaatab korrapäraselt üle selle toimimise, pidades silmas lepingu eesmärke.
- (3) Ühiskomitee peab vastu võtma oma töökorra.
- (4) Lepingu artikli 6 lõike 1 kohaselt kohaldatakse lepingut kuni 30. juunini 2023. Ühiskomitee kutsutakse siiski kokku hiljemalt kolm kuud enne lepingu kehtivusaja lõppu, et hinnata lepingu jätkamise vajadust ja teha selle kohta otsus.
- (5) Selleks et nii Euroopa Liit kui ka Ukraina saaksid jätkuvalt kasu lepingu positiivsest mõjust, mis on seotud Ukraina ja Euroopa Liidu vahelise ja neid läbiva autokaubaveo hõlbustamisega ning hästitoimivate solidaarsuskoridoride tagamisega Venemaa Ukraina vastu suunatud agressioonisõja kontekstis, tuleks lepingut pikendada kuni 31. detsembrini 2025.
- (6) Lepingu nõuetekohase rakendamise tagamiseks tuleks võtta vastu ühiskomitee töökord.
- (7) Seetõttu peab ühiskomitee võtma vastu otsuse, millega kehtestatakse ühiskomitee töökord ja milles käsitletakse vajadust jätkata lepingut, sealhulgas selle kestust.
- (8) On asjakohane määrata kindlaks liidu nimel ühiskomitees võetav seisukoht seoses ühiskomitee töökorra vastuvõtmisega ja lepingu jätkamisega, kuna ühiskomitee otsused on liidule siduvad,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Liidu nimel Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepingu (edaspidi „leping“) artikli 7 alusel moodustatud ühiskomitees seoses ühiskomitee töökorra vastuvõtmisega ja

³ ELT L 179, 6.7.2022, lk 4.

lepingu jätkamisega, sealhulgas selle kestusega, võetav seisukoht põhineb ühiskomitee otsuse eelnõul, mis on lisatud käesolevale otsusele.

Väiksemaid muudatusi ühiskomitee otsuse eelnõus võivad liidu esindajad ühiskomitees teha ilma täiendava nõukogu otsuseta.

Artikkel 2

Ühiskomitee otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*